

Agata Chudzicka

"Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych", Tadeusz Witkowski, Warszawa 1993 : [recenzja]

Chowanna 1, 64-66

1995

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 1995	R.XXXVII (XLVIII)	T. 1 (4)	s.64—66
------------	--	---------------	----------------------	-------------	---------

RECENZJE

Tadeusz Witkowski: Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych Warszawa 1993, Wydawnictwo Zgromadzenia Małe Dzieło Boskiej Opatrzności

Książka Tadeusza Witkowskiego pt. *Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych* dotyczy różnorodnych trudności natury psychospołecznej, z jakimi muszą sobie radzić osoby niepełnosprawne. Jak przezwyciężać te trudności? Jak zaakceptować swoją sytuację, swoją chorobę czy defekt? Jak nauczyć się z nimi żyć? Jak, pomimo ich istnienia, rozwijać się, osiągać coraz większą samodzielność fizyczną, psychiczną, społeczną i zawodową? Uważam, że omawiana przeze mnie pozycja może dopomóc niemal każdemu niepełnosprawnemu człowiekowi w znalezieniu odpowiedzi na takie właśnie i podobne pytania. Dzięki identyfikacji własnych problemów i dojrzałszemu ustosunkowaniu się do nich osoba niepełnosprawna będzie w stanie skuteczniej je przezwyciężać.

Treści zawarte w omawianej pracy mogą służyć także ludziom z bliskiego otoczenia osób niepełnosprawnych — rodzinie, przyjaciołom, pracodawcom czy wreszcie profesjonalistom: terapeutom, rehabilitantom, pedagogom. Publikacja ułatwia bowiem czytelnikowi zrozumienie trudności przeżywanych przez osoby niepełnosprawne, znajdowanie źródeł problemów, daje też wiele cennych wskazówek na temat kierunku i sposobów udzielania kompetentnej pomocy.

Książkę Tadeusza Witkowskiego polecałabym nie tylko tym, którzy związani są bliżej z osobami niepełnosprawnymi, czy samym osobom niepełnosprawnym. Autor kieruje ją również do szerszego społeczeństwa, które bardzo często zapomina o ich istnieniu i stwarza im dodatkowe, znaczne nieraz, utrudnienia. Podkreśla więc, że osoby niepełnosprawne mają takie same prawa jak inni ludzie. Powinny one, tak jak my wszyscy, korzystać z dóbr cywilizacji, a więc np. z różnych urządzeń, ze środków transportu, o czym w naszym kraju do tej pory zapominano. Pracy przyświeca piękna idea — pełna integracja ludzi niepełnosprawnych ze społeczeństwem.

W publikacji zamieszczono wyniki badań obejmujących ponad tysiąc osób — niepełnosprawnych kobiet i mężczyzn. W badaniach tych posłużono się polską wersją Inwentarza HPI (Handicap Problems Inventory — dosłownie: Inwentarz Problemów Upośledzenia). Twórcami metody HPI są G. N. Wright i H. H. Remmers. Pozwala ona badać 4 główne sfery trudności przeżywanych przez ludzi niepełnosprawnych — osobowościową, rodzinną, społeczną i zawodową. W polskiej wersji ostatnia sfera problemów nazywana jest zajęciową i obejmuje nie tylko sytuacje pracy zawodowej, ale także sytuacje szkolne.

Głównym tematem książki są więc uzyskane w badaniach wyniki dotyczące nasilenia, uwarunkowań i źródeł oraz treści trudności doświadczanych przez ludzi niepełnosprawnych; z uwzględnieniem specyficznych reakcji każdej płci. Ukazano podobieństwa i różnice zachodzące w sposobie przeżywania własnej niepełnosprawności przez osoby z następujących wyodrębnionych grup:

- osoby o obniżonej sprawności umysłowej (osoby z lekkim niedorozwojem umysłowym, osoby z trudnościami w nauce szkolnej),
- osoby z defektem zmysłów (osoby niewidome, niedowidzące, niesłyszące, niedosłyszące),
- osoby z zaburzeniami psychoruchowymi (osoby z uszkodzeniem rdzenia kręgowego, z mózgowym porażeniem dziecięcym, z zaburzeniami mowy — jękające się),
- osoby przewlekłe chore (po przebytych zawale serca — cierpiące na chorobę wieńcową, chore na cukrzycę i gruźlicę),
- osoby społecznie niedostosowane — zdaniem Autora także niepełnosprawne w swoistym sensie.

Dane pochodzące z badań stanowią treść większości rozdziałów omawianej pracy.

Zainteresowanie psychologów powinna, moim zdaniem, budzić także proponowana przez autora nowa metoda — dobre, rzetelne i trafne narzędzie diagnozy, a tym samym podstawa pracy rehabilitacyjnej. Daje ona możliwość odkrycia i nazwania konkretnych utrudnień towarzyszących życiu

osoby niepełnosprawnej. To przecież, jak sądzę ważny krok w stronę efektywnej pomocy.

Rozdział I książki zawiera właśnie opis polskiej wersji Inwentarza HPI — jego parametry, sposób badania wraz z instrukcją, dane na temat obliczania wyników i ich interpretacji. Pełne zestawy twierdzeń, z których zbudowany jest Inwentarz HPI, podano w aneksie. Znaleźć tam można 3 wersje prezentowanej metody — Inwentarz HPI: Problemy Osób Niepełnosprawnych; Inwentarz HPI-1: Problemy Osób Mniej Zdolnych (wersja dla osób niepełnosprawnych umysłowo); Inwentarz HPI-2: Problemy Osób z Uszkodzonym Słuchem (wersja uwzględniająca specyfikę problemów osób niesłyszących). W aneksie zamieszczono również orientacyjne normy dla 13 rodzajów niepełnosprawności.

Przedstawiony zakres zagadnień daje świadectwo rozległości podejmowanej problematyki, co w połączeniu z precyzją i klarownością wykładu stanowi o dużej atrakcyjności książki Tadeusza Witkowskiego. Odkryte przezeń prawidłowości i zjawiska skłaniają do refleksji oraz prowokują do dalszych wyjaśnień i badań. Dlaczego np. kobiety wyraźnie dotkliwiej odczuwają własny defekt niż mężczyźni? Dlaczego najsilniej przeżywają swe problemy osoby społecznie niedostosowane i osoby z porażeniem dziecięcym? Jednoznacznych odpowiedzi na te i inne pytania do tej pory jeszcze nie udzielono.

Mam nadzieję, że ta, pełna cennych informacji, a zarazem napisana w sposób bardzo systematyczny, lektura posłuży wielu profesjonalistom w ich trudnej pracy. Sądzę, że przyczyni się także, zgodnie z intencją autora, do kształtowania właściwych postaw wobec osób niepełnosprawnych.

Agata Chudzicka